

CANBÂZÂN

(جانبازان)

Osmanlı askerî teşkilâtında
bir sınıfa verilen ad.

Kelime Farsça olup "canı ile oynayan" anlamındaki cân-bâzın çoğuludur. Canbâzân teşkilâtının ne zaman kurulduğu tam olarak bilinmemekle beraber Orhan Gazi döneminde (1326-1360) veya daha sonraki bir tarihte Osmanlı ordusunda azeb, garip ve cerehor teşkilâtlarına benzer tarzda sadece savaş zamanında faaliyet gösteren bir sınıfın kurulduğu tahmin edilmektedir. Bunun yanında canbâzânın meşhur Macar Kumandanı Hunyady Janoş'un Balkanlar'a ilk akını sırasında II. Murad tarafından teşkil edildiği (1440) ve bunların Varna Savaşı'na katıldıkları da bazı eserlerde kaydedilmektedir (Grzegorzewski, s. 53 vd.).

Canbâzân savaş başladığı zaman orduya öncülük ederler, cesurane bir şekilde kendilerini tehlikeye atılmaktan çekinmezlerdi. Bundan dolayı Hammer bu askerî sınıfı yine aynı mahiyette olan serdengeçti, gönüllü ve deli gibi orduda zaman zaman hizmet gören diğer sınıflarla ilişkili görmektedir. Buna karşılık Grzegorzewski'nin canbâzânı "beylerbeyi veya sancak beyinin muhafız kıtası sayarak candar"a benzetmesi, diğer taraftan d'Ohsson'un bunları gariplerle birlikte Anadolu sahillerindeki kuvvetlerden sayması doğru olmasa gerektir.

Daha sonra muhtemelen yeniçeri sınıfının önem kazanması sonucu Osmanlı ordusunun ilk muvazzaf kuvvetlerini teşkil eden yaya ve müsellemler gibi Rumeli'deki diğer askerî sınıflardan yürükler ve tatarlarla birlikte canbâzân da ordunun geri hizmetlerinde istihdam edildiler. Böylece ordunun bu nevi hizmetleri geniş ve daha esaslı bir şekle konmuş oldu. Canbâzân-ı vilâyet-i Rumeli adını alan bu askerî sınıfın XVI. yüzyıl ortasında kendine has bir kanunnâmesi vardı ve teşkilâtı da tesbit edilmişti. Buna göre on canbâz bir ocak teşkil etmekteydi. Savaş olduğu zaman bunlardan biri nöbetle sefere gider, diğer dokuzu da buna 50'şer akçe harçlık verirdi. Kanunnâmede bunların "lâ-mekân cinsinden" oldukları, bâd-ı hevâ* rüsûmunu kendi subaşlarına ödeyecekleri ve sancak beyleriyle âmillerden hiçbirinin bunlara karışmayacağı belirtilmişti. Canbâzın akrabası ile âzatlıları ve dışarıdan gelip aralarında evlenmek sure-

tiyle bunlara karışanlar ve ihtida edenler de canbâz sayılırlardı. Kanunnâmedeki bu kayıtlar, iddia edildiği gibi canbâzânın hristiyan reâyâdan teşkil edilmediğini ve aksine yürüklerin mensup olduğu etnik menşeden geldiklerini ve içlerinde yabancılarla mühtedilerin de bulunduğunu göstermektedir. Esasen Vize yürükleri zeâmetine dahil olmaları ve onlarla birlikte tahrir* edilmeleri de bunun bir delili sayılabilir.

Canbâzânın suç işledikleri takdirde cezalandırılmaları, sakat ve hastaları hakkında uygulanacak hususlar, bir köye yerleştikleri zaman timar sahibine ödeyecekleri çift resmi, öşürlerin nakil şekli vb. tamamen yürüklerde olduğu gibi idi. Yalnız bunların muaf tutuldukları avâ-rız*-ı divâniyye mükellefiyetleri yürüklerdekinden daha çeşitli idi. Kanunnâmede belirtildiği üzere bunlar ulaktan, cerehordan, doğancidan, sekbandan, arpa, saman ve otluk salgınından, nüzül tahılından, hisar yapımından, kürekçiden ve azebden muaftılar. Diğer taraftan bunlardan sefere gidenler askerî* sayılmakta idi. Resm-i kismetlerini 100 akçeye kadar vilâyet kadısı, daha fazla olursa kazasker alırdı. Yamakları ise (harçlıkçı) diğer halktan sayılarak rüsûm-ı kismet, nikâh ve hüccetleri tamamen vilâyet kadılarına bırakılmıştı. Bununla birlikte bu kayıt da sonradan kaldırıldı ve hepsi askerî sayılarak bunların bu gibi vergileri tamamıyla Rumeli kazaskerine terkedildi.

Canbâzân taifesi 1543'te otuz dokuz, 1557'de ise kırk bir ocağı. Ayn Ali Efendi ise bunları azeblerle birlikte 1280 nefer göstermekte ve onda birinin nöbetle sefere gittiğini belirtmektedir (*Kavânîn-i Âl-i Osmân*, s. 45). 1543'te canbâzânın buldukları yerler, zeâmetine dahil oldukları Vize yürüklerinden daha geniş bir sahaya yayılmakta, fakat Kırkkilise, Dimetoka, Malkara, Hayrabolu, Eski Zağra ve Varna gibi daha mahdut yerlere inhisar etmekte idi. Canbâzân XVI. yüzyıl sonlarına doğru bu tür bir askerî sınıf olan yaya ve müsellemler gibi lağvedilerek çiftlikleri timara, kendileri de deniz hizmetinde görevli reâyâ arasına kaydedildiler.

Canbâzânın müsellemler gibi süvarilerden ibaret bir sınıf olması, ordu için at beslemeleri veya at satın almaları hususu, teşkilât kalktıktan sonra bu tabirin bugüne kadar "at dellâli" mânasına at canbazı şeklinde yaşamasına sebep olmuştur. Bu kelime aynı zamanda teh-

likeli marifetler gösteren sanat erbabı için de kullanılır. Evliya Çelebi'nin "esnâf-ı bâzbâzân-i cânbâzân-i pehlevânân" diye adlandırdığı bu sınıf, bilhassa İstanbul'da yapılan saray düğünlerinde çeşitli gösterilerle herkesin dikkatini çekti.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, TD, nr. 226 (Kanunnâme-i Cänbâzân); *Känunnâme-i Livâ-i Bosna*, Millet Ktp., Ali Emîrî, nr. 76, vr. 25^{a-b}; Ayn Ali, *Kavânîn-i Âl-i Osmân*, s. 45; Celalzâde, *Tabakâtü'l-memâlik*, Fâtiht Ktp., nr. 4467, vr. 8^{a-b}; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, I, 625 vd.; Hammer, *Staatsverfassung und Staatsverwaltung*, I-II, bk. İndeks; d'Ohsson, *Tableau général*, VII, 309; *Känunnâme-i Âl-i Osmân* (nşr. Mehmed Arif, TOEM ilâvesi), İstanbul 1329, tür.yer.; Grzegorzewski, *Z Sidjyllatow Rumelijskich Epoki Wyprawy Wiedenskiej*, Lwow 1912, s. 53 vd.; Barbar, *Zur Wirtschaftlichen Grundlage des Feldzuges der Türken gegen Wien im Jahre 1683*, Wien 1916, s. 29 vd.; Uzunçarşılı, *Kapukulu Ocakları*, s. 2; M. Tayyib Gökbiğın, "Cänbâzân", *İA*, III, 21-22; [Bu madde müellifin bibliyografyada adı geçen maddesi esas alınarak Cevdet Küçük tarafından düzenlenmiştir].

M. TAYYİB GÖKBİĞİN

CANBİRDİ GAZÂLİ

(ö. 927/1521)

Kanûnî Sultan Süleyman'ın
tahta çıkışından hemen sonra
ilk büyük isyanı çıkaran eski bir
Memlûklü emîri, Osmanlılar'ın
Şam beylerbeyi.

Aslen Slovenyalı olduğu rivayet edilir. Hatta, II. Bayezid devrinde Osmanlı akıncıları tarafından esir alınıp İstanbul'a getirildiği ve oradan Memlûk sultanına hediye olarak gönderilen yirmi esir arasında bulunduğu da bahsedilir. Memlûk Sultanı Kayırbay'ın memlûklerinden olup Gazâlî nisbesini bir müddet idarecisi olarak bulunduğu Şarkıye'deki Minye Gazâl köyünden alır. XVI. yüzyıl Osmanlı kaynaklarında adı Canberd Gazâlî, Canberd Gazzâlî şekillerinde de geçmektedir.

Getirildiği çeşitli görevlerde yeteneğini ispat ettikten sonra süratle yükseldi. Çeşitli idarî hizmetlerde bulundu, ardından Sultan Gavri zamanında Halep ve Şam hâcibi oldu. 1511'de Safed naiibliğine getirildi, bir yıl sonra da Hama'ya nakledildi. Hama nâibi iken 1516'da Mercidâbık Savaşı'na katıldı ve mağlûbiyetten sonra Şam taraflarına çekildi. Tomanbay tarafından Şam naiibliğine getirilerek Osmanlı kuvvetlerine karşı bu bölgedeki direnişi yürütmekle görevlendirildi. Burada büyük bir güçlkle top-

ladığı kuvvetlerle Osmanlılar'ı Gazze'de durdurmak istedi. Ancak Han Yunus mevkiinde Vezîriâzam Sinan Paşa'nın kuvvetleri karşısında yenildi (21 Aralık 1516) ve çok az bir kuvvetle Kahire'ye kaçabildi. Daha sonra Tomanbay'ın yanında Ridâniye Savaşı'na (23 Ocak 1517) katılan Canbirdi yenilgiden sonra onunla birlikte gitmeyip Gazze tarafına çekildi ve Sâlihîye'de beklemeye başladı. Hatta bu savaş sırasında onun Hayır Bey ile birlikte gizlice Osmanlılar'a yardımcı bulunduğu da rivayet edilir. Ardından Tomanbay'ın Kahire'de üç gün süren kanlı mücadeleden sonra yenilerek kaçtığını işitince muhtemelen Hayır Bey'in de teşvikiyle Yavuz Sultan Selim'e başvurdu (8 Şubat 1517). Selim de henüz Mısır'da emniyeti tam olarak sağlayamadığından bu hususta faydalı olabileceği düşüncesiyle isteğini kabul etti. İbn İyâs'a göre 400 kadar Memlûk ümerâsıyla, bir Osmanlı kaynağına göre ise 300 cündî ile Osmanlı karargâhına geldi ve Vezîriâzam Yunus Paşa tarafından ikramla karşılandı; ardından Selim'in huzuruna çıkarıldı ve hil'at giydirildi (10 Şubat). Kendisine

burada 400.000 akçelik has*la Sofya sancak beyliği verildi. Silâhşor'un kaydına göre Kahire'de karışıklıklar sürdüğü için Selim bu hususta onun fikrini sormuş, o da fitnenin ancak Mısır tahtına oturması halinde bertaraf olacağını ve herkesin ona itaat edeceğini bildirmiş, bunun üzerine Yavuz Sultan Selim 15 Şubat'ta Kahire'ye gelerek Mısır tahtına oturmuştu (Tansel, s. 444-449). Canbirdi ayrıca bazı bölgelerde isyan halinde bulunan memlûk grupları ve bazı aşiretlerin üzerine gönderildiği gibi Tomanbay'ı takip ile görevlendirilen Osmanlı kuvvetlerine de katıldı. Yakalanan Tomanbay'ın idamı hususunda Hayır Bey ile birlikte Yavuz Sultan Selim'e tavsiye ve telkinde dahi bulundu. Selim Mısır'dan dönüşü sırasında (25 Eylül 1517) hizmetleri karşılığı kendisine Gazze, Safed, Kudüs, Kerak ve Nablus'u bir sancak beylik olarak verdi. Bu vazifede iken âsi Arap aşiretlerinin üzerine gönderildi. 15 Şubat 1518'de Şam beylerbeyliğine getirildi ve âsi İbn Haneş'in ortadan kaldırılmasını sağladı (TSMA, nr. E 8120).

Yavuz Sultan Selim'in ölümüne kadar Şam vilâyetinde âsi aşiretlerin isyanı ile uğraşan ve hac yollarının emniyetini sağlamaya çalışan Canbirdi'nin tutumu Kanûnî'nin tahta geçişiyle değişti. Yeni padişahın genç ve tecrübesiz oluşundan istifade etmek istedi ve istiklâl davası ile hareketi geçti. Maksudı önce Şam ve civarını ele geçirmek, ardından da hâkimiyetini Mısır'a kadar uzatıp Memlûk sultanlığını tekrar canlandırmaktı. Hatta bu gaye ile Mısır Valisi Hayır Bey'le mektuplaşmış, Hayır Bey bir taraftan onu oyalayıcı cevaplar verirken bir taraftan da durumu İstanbul'a bildirmişti. Bu arada Canbirdi etrafına Osmanlı idaresinden memnun olmayan Memlûk beylerini ve Araplar'ı toplayarak bir ordu kurdu. Kuvvetleri içinde tüfekli gruplar bile vardı. Şam'daki Osmanlı muhafızlarını bertaraf edip tam bir hâkimiyet kurduktan sonra adına hutbe okutup para bastırıldı ve "el-melikü'l-i-üşref" unvanını aldı. Rodos şövalyelerine başvurarak silâh, top, mühimmat ve gemi istedi. Onlardan gelen destekle Beyrut, Trablusşam gibi kıyı şeridindeki yerleri ele geçirdi. Ardından Halep üzerine yürüdü ve şehri kuşattı (1 Kasım 1520). İsyan haberinin ve Halep kuşatmasının duyulması üzerine İstanbul'da divanda yapılan görüşmeler sonucu önce Karaman Beylerbeyi Hürev Paşa Karaman askeriyeye, Silâhdar ağası Mehmed Ağa 1000 kadar silâhdar

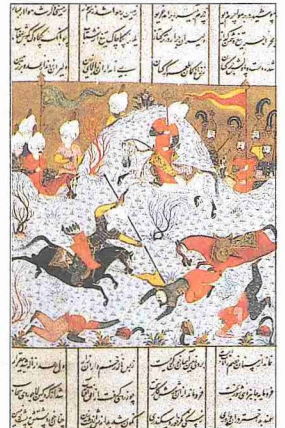
ve sol ulüfeciler ağası Bostancı Ali Bey de 1000 kapukulu askeriyeye 21 Kasım'da yola çıkarıldılar. Daha sonra üçüncü vezir Ferhad Paşa kumandan tayin edildi; Anadolu ve Rum beylerbeyleri, Dul-kadırlı Şehsuvaroğlu Ali Bey ve Ramazanoğlu Pîri Bey'e sefere katılmaları için emirler gönderildi. Osmanlı kuvvetlerinin hareketini öğrenen Canbirdi ise bir taraftan Şehsuvaroğlu Ali Bey ve Ramazanoğlu Pîri Bey'e haber göndererek kendi safında yer almalarını isterken bir taraftan da öteden beri gizlice münasebette bulunduğu Şah İsmâil'den yardım talep etti. Daha Yavuz Sultan Selim döneminde Safevîler'le irtibata geçen Canbirdi, o sıralarda Kaşan'da bulunan Şah İsmâil'e ve Bağdat hâkimi Şah Ali'ye elçiler yollamıştı. Bir Osmanlı casusundan alınan habere göre, Şah İsmâil'in bizzat gelip kendisine yardımda bulunmasını veya asker göndermesini istemiş, Mısır'dakilerin de kendisini desteklediklerini Şah İsmâil'e bildirmişti (TSMA, nr. E 5469, 5599).

İsyanı boyunca da Safevîler'le irtibatını sürdüren Canbirdi Osmanlı kuvvetlerinin baskısı sonucu kuşatmayı kaldırarak Şam'a çekilmek zorunda kaldı. Ferhad Paşa idaresindeki Osmanlı kuvvetleri iki kol halinde Şam'a ilerledi. Canbirdi bu kuvvetleri Şam yakınlarında Mastaba'da karşılamak için hazırlıklar yaptı. 27 Ocak 1521'de yapılan savaşta Canbirdi'nin orduyu bozguna uğradı. Kendisi ise bir rivayete göre kaçarken arkadan yetişen bir asker tarafından öldürüldü; diğer bir rivayete göre derviş kıyafetinde izini kaybettirmeye çalışırken yakın adamlarından hazinedarı Seydi Ali tarafından öldürülerek kesik başı Ferhad Paşa'ya teslim edildi. Böylece Şam bölgesi yeniden sükûnete kavuştuğu gibi Şah İsmâil de umduğu fırsatı bulamadı. Bu arada isyanın bastırılması Kahire'

Canbirdi Gazâlî'nin I. Selim'e gönderdiği bir arzı (TSMA, nr. E 81200)

Canbirdi Gazâlî'nin öldürülüşünü tasvir eden bir minyatür (Süleymannâme, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 63*)

de de sevinçle karşılandı. Zira isyan süresince Şam bölgesi ile kesilen bağlantı yeniden sağlanmıştı. Canbirdi'nin bertaraf edilmesi dolayısıyla oldukça rahatlayan Mısır Beylerbeyi Hayır Bey Şam yolunun açıldığını tüccarlara bildirmiş, ayrıca Canbirdi isyanına katılmış olup da Kahire'de saklananların derhal teslim olmaları için gönderilen fermanı halka ilân ettirmişti.

BİBLİYOGRAFYA :

T SMA, nr. E 5469, 5599, 6198, 8120, 8313; İbn İyâs, *Bedâ' i' u' z- zühûr*, V, 130-132, 159-161, 320, 338, 367-368, 375-377, 380-383, 388; Sücûdî, *Selimmâne*, TSMK, Revan, nr. 1284, vr. 60^b-66^a, 79^b; Keşfi, *Selimmâne*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 2147, vr. 87^a-89^b, 107^b; Bostan, *Süleymannâme*, TSMK, Revan, nr. 128, vr. 7^a-10^a; Matrakçı Nasuh, *Süleymannâme*, TSMK, Revan, nr. 1286, vr. 13^a-33^a; Sivâsî, *Süleymannâme*, TSMK, Hazine, nr. 1340, vr. 12^a-19^b; İbn Tolun Muhammed b. Ali, *İ' lâmü'l- verâ* (nşr. M. Ahmed Dühmân), Dimaşk 1984, s. 195-196, 230, 236-237, 244-253, 297-299; Celalzâde, *Tabakâtü'l- memâlik*, vr. 29^b-40^a; Lutfî Paşa, *Târih*, İstanbul 1341, s. 253-256, 294-296; Feridun Bey, *Münşeât*, I, 452-457; II, 482-483, 486-488, 492, 494, 497; Hoca Sâdeddin, *Tâcü't- tevârih*, II, 361-364, 381; Gazzî, *el- Kevâkibü's- sâ' ire*, I, 168-171; Solakzâde, *Târih*, s. 437; Hammer (Atâ Bey), V, 13-14, 270-271; Hüseyin Gazi Yurdaydın, *Kanunî'nin Cülûsu ve İlk Seferleri*, Ankara 1961, s. 7-14; Danişmend, *Kronoloji*, II, 65-67; Harb Abdülhamid Zanatî, *Selim İ'nin Suriye ve Mısır Seferi Hakkında İbn İyâs'da Mevcut Haberlerin Selimmâmelerle Mukayesesi: XVI. Asır Osmanlı Memlûkları Kaynakları Hakkında Bir Tetkik* (doktora tezi, 1980), İÜ Ktp., nr. 14517, s. 146-155; Salahaddin Tansel, "Silahşor'un Fetihnâme-i Diyâr-ı Arab Adlı Eseri", *TY*, I/2 (1958), s. 294-320; I/3 (1961), s. 430-454; J. L. Bacqué-Grammont, "Une Lettre de Cänberdi Gazzâlî", *Studies on Turkish-Arab Relations*, I, İstanbul 1986, s. 23-29; a.mlf., "Şah İsmail ve Canberdi Gazali İsyanı", (trc. M. Şakiroğlu), *Erdem*, V/13 (1990), s. 227-237; M. Tayyib Gökbilgin, "Süleyman I", *İA*, XI, 101-102; [Bekir Kütükoğlu], "Sinan Paşa", a.e., X, 664-665; P. M. Holt, "al- Ghazâlî, Djänbirdi", *EI*² (İng.), II, 1042.

FERİDUN EMECEN

CANBOLAT BEY TÜRBESİ

Kıbrıs Magosa'da adanın fethi sırasında şehid düşen kumandanlardan birinin türbesi.

Kilis emiri olup önce Lefkoşe savaşlarında bulduktan sonra Magosa kuşatmasına katılan Canbolat Bey ve türbesine dair fazla bilgi yoktur. Ancak Magosa kuşatması sırasında şehid düşen birçok Osmanlı kumandanından biri olduğu tahmin edilen Canbolat Bey hakkında ilgi çekici bir efsane anlatılır. Buna göre Can-

bolat Bey, şehre girişi engellemek üzere yapılmış ve üzerinde keskin bıçaklar olan çark denilen büyük bir tekerleğin dönüşünü durdurmak için atıyla birlikte bu korkunç savunma silâhının üzerine atmıştır. Ancak yabancı kaynaklar böyle bir savunma aletinin varlığından bahsetmezler. Canbolat Bey'in kuşatmaya katılarak Magosa istihkâmları önünde şehid olduğu ise bir gerçektir. Magosa Kalesi'nin güneydoğu ucunda olan Venedikliler'in mühimmat deposunu koruyan büyük yuvarlak burç (Torrine del Arsenale-Arsenal Bastion), 1571'de Türk topçularının şiddetle hücum ettikleri yer olmuştu. Top mermileriyle tahrip edilen bu burç fetihten sonra onararak içi bir türbeye dönüştürülmüş ve buraya Canbolat Bey'in kabri yapılmıştır.

Eski bir fotoğrafta etrafı demir parmaklıkla çevrili basit bir sanduka görülmektedir. Kıbrıs Vakıflar Arşivi'nde bu türbe ile ilgili bir dosyanın bulunduğu M. Haşim Altan'ın yayınından öğrenilmektedir. Türbe 1968 yılında yeniden düzenlenerek müze haline getirilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

G. Jeffery, *A Description of the Historic Monuments of Cyprus*, Kıbrıs 1918, s. 109; İsmet Konur, *Kıbrıs Türkleri*, İstanbul 1938, rs. 19 (kabrin fotoğrafı); Cevdet Çağdaş, *Resim ve Kitabellerle Kıbrıs Türk Devri Eserleri*, Lefkoşe 1965, s. 45; Oktay Aslanapa, *Kıbrıs'ta Türk Eserleri*, İstanbul 1975, s. 25; M. Kâmil Dürüst, *Kıbrıs Rehberi*, İstanbul 1983, s. 59; Mustafa Haşim Altan, *Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıfları Tarihi*, Kıbrıs 1986, I, 847; II, 1347, nr. 522 (vakif dosyası hak.); Semavi Eyice, "Kıbrıs Tarihi ve Türk Eserleri", *TTK Belleteni Kıbrıs Özel Sayısı*, sy. 44-323 (1974), s. 14.

SEMAVİ EYİCE

CANBOLAT el-EŞREFİ

(جان بلاط الأشرفی)

el-Melikü'l-Eşref Ebü'n-Nasr
Cânbulât el-Eşrefi
(ö. 906/1501)

Memlûk sultanı
(1500-1501).

1461 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Emîr Yeşbek'in Çerkez asıllı memlûk*ü olup onun yanında bir müddet kaldı ve bu sırada Kur'an'ı ezberledi. Daha sonra Yeşbek tarafından diğer memlûklerle birlikte Sultan Kayıtbay'a takdim edildi. Canbolat'ı satın alarak askerî eğitime tâbi tutan Kayıtbay onu âzat etti. Hükümdarın muhafızları arasına katılan Canbolat haseki olarak görev yaptığı sırada birkaç defa hac kervanını Hi-

caz'a götürüp getirdi. Bir müddet sonra "emîr-i aşere" rütbesine yükseltildi (894/1489). Bu rütbede iken Kâbe örtüsünü taşıyan kabileye emirlik yaptı ve hankah nazırlığı görevlerini üstlendi. 1496'da emîr-i tablhâne oldu ve Osmanlı ülkesine elçi olarak gönderildi. Kendisine Memlûk Devleti için hayatî ehemmiyeti olan memlûk satın alma görevi verildi. Ardından "emîr-i mie" rütbesine yükseldi. Kayıtbay'ın ölümüne kadar Memlûkler'in en yüksek askerî rütbesi olan bu rütbesini korudu. Kayıtbay'ın oğlu el-Melikü'n-Nâsir Muhammed'in saltanatı sırasında devâdâr-ı kebir, bir müddet sonra da Halep nâibi oldu.

el-Melikü'z-Zâhir Kansu Gavri Canbolat'ı önce Şam (Suriye) nâibliği, ardından da Mısır ülkesi atabegü'l-asâkirliği görevine getirdi. Böylece Canbolat Memlûk Devleti'nde sultanlıktan sonraki en yüksek makama kadar çıkmış oldu. Tomanbay'ın isyanı sırasında Kansu Gavri âsilerle baş edemeyeceğini anlayarak gizlice Kal'atülcebel'den inip saklanınca Mısır iki gün sultansız kaldı. Bunun üzerine 2 Zilhicce 905'te (29 Haziran 1500) ümerâ ve askerler kaleye çıkarak kimi sultan yapacaklarını müzakere ettiler. İsyanın elebaşısı olan Emîr Tomanbay sultan olmak istediği halde Canbolat'tan ve emîr-i silâh Tenibek'ten çekindiği için bu arzusunu açığa vurmaya cesaret edemedi; askerlerin muhalefetine rağmen Canbolat'ın sultan olmasında ısrar etti. Halife Müstemsik - Billâh ve dört mezhebin başkadılarının da onayı ile el-Melikü'z-Zâhir Kansu tahttan indirildi, yerine el-Melikü'l-Eşref lakabıyla Canbolat sultan ilân edildi.

Canbolat'ın saltanatının ilk günlerinden itibaren başlayan karışıklıklar bir türlü yatışmadı. Canbolat sultan olduğu sırada isyan halinde bulunan Şam nâibi Kasrûh'a haberci göndererek kendisini atabegü'l-asâkir olarak Kahire'ye davet etti. Ancak Kasrûh isyanını sürdürdü. Öte yandan Mısır'daki askerlere cülûs bahşisi verebilmek için Canbolat müslüman, hıristiyan, yahudi, tüccar, devlet görevlisi ayırımı yapmadan herkesten zorla para toplamaya başladı. Bir taraftan da Kasrûh'un isyanını bastırmak maksadıyla Tomanbay'a vezirlik, üstâdüddârlık, devâdâr-ı kebirlik ve emîr-i silâhlık gibi önemli görevler verdi. Böylece Canbolat'tan daha güçlü duruma gelen Tomanbay sultandan yana görünüyordu, ancak bir türlü Kasrûh'un üzerine yürümüyordu. Nihayet kalabalık bir ordu ile Kasım